

Tadeusz Marszałek (1923-2006)

5 grudnia 2006 r. pożegnaliśmy na Cmentarzu Północnym zmarłego w wieku 83 lat Śp. Profesora dr. hab. Tadeusza Marszałka, emerytowanego profesora zwyczajnego Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. W ostatniej drodze Zmarłemu towarzyszyła rodzina,

wychowankowie, współpracownicy i przyjaciele, władze Uczelni i Wydziału Leśnego SGGW. W ceremonii pogrzebowej uczestniczyła Orkiestra Reprezentacyjna Lasów Państwowych. Profesor Tadeusz Marszałek został pochowany na Cmentarzu Północnym w Warszawie (Wólka Węglowa).

Tadeusz Marszałek urodził się 13 listopada 1923 r. w Pewli Ślemieńskiej niedaleko Żywca. Studia wyższe ukończył w 1951 r. na Wydziale Leśnym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, z dyplomem inżyniera leśnika i magistra nauk agrotechnicznych. Jeszcze w czasie studiów podjął pracę zawodową, poświęcając się działalności naukowej i dydaktycznej w zakresie ekonomiki leśnictwa i organizacji gospodarstwa leśnego na swym macierzystym Wydziale. Pracował tam do 1954 r., tj. do likwidacji Wydziału Leśnego UJ, po czym został przeniesiony do Katedry Ekonomiki Leśnictwa na Wydziale Leśnym Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Stopień doktora nauk leśnych uzyskał w 1959 r. na podstawie rozprawy pt.: „Lasy chłopskie w świetle polityki leśnej”. Habilitował się w 1963 r. po przedstawieniu rozprawy pt.: „Ekonomiczna ocena produktywności leśnego obrębu siedliskowego”. W 1971 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym nauk leśnych; tytuł profesora zwyczajnego nauk leśnych otrzymał w 1978 r. Prowadził w ramach swej specjalności wykłady, seminaria oraz ćwiczenia na studiach stacjonarnych, zaocznych, podyplomowych i doktoranckich. Wyjeżdżał kilkakrotnie w celach naukowych do leśnych ośrodków akademickich w Angli, Austrii, Bułgarii, Czechosłowacji, Francji, Norwegii, NRD, RFN, Rumunii i ZSRR. W niektórych z wymienionych krajów wygłaszał referaty. W SGGW pełnił funkcje kierownika Katedry Ekonomiki Leśnictwa (1965-1986), dyrektora Instytutu Organizacji Gospodarstwa Leśnego (1976-1982), a równocześnie dyrektora Biblioteki Głównej (1966-1977). W lipcu 1980 r. została mu powierzona funkcja dziekana Wydziału Leśnego, a rok później został wybrany ponownie dziekanem na okres kadencji 1981-1984. Z dniem 1 października 1994 r., po 44 latach pracy w leśnym szkolnictwie akademickim przeszedł na emeryturę, jednak nie zrezygnował z działalności naukowej. Jak twierdził, „lasy są bowiem nie tylko sumą występujących w nich drzew, i nie tylko płucami świata, gwarantem stabilności naszego klimatu i reduktorem dwutlenku węgla, ale lasy są źródłem wielu innych, niezwykle ważnych korzyści, a fakt, że świat cały znalazł się w ostatnich dziesięcioleciach na dziejowym zakręcie wywołanym gwałtownymi zmianami życia gospodarczego, politycznego i społecznego powoduje pilną potrzebę dokonywania określonych konstrukcji dostosowawczych także w światowym gospodarstwie leśnym”.

Profesor T. Marszałek był członkiem Komitetu Nauk Leśnych PAN, Państwowej Rady Ochrony Przyrody, Instytutu Badawczego Leśnictwa, Rady Naukowo-Technicznej przy Ministrze Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego, Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Rady Naukowej Centralnej Biblioteki Rolniczej i innych.

Profesor T. Marszałek prowadził wielokierunkowe badania naukowe dotyczące m.in. następujących zagadnień: metody oceny ekonomicznej efektywności inwestycji w gospodarstwie leśnym, ekonomicznych aspektów pozaprodukcyjnych funkcji lasu, podstaw metodycznych szacowania szkód wyrządzanych przez zwierzynę płową, ekonomicznych podstaw optymalizacji planu wywozu drewna, ekonomicznej oceny dynamiki zapasu rosnącego oraz produktywności i produktywności lasu, ekonomicznej oceny produkcji drewna na pniu, przestrzennego zróżnicowania poziomu intensywności gospodarstwa leśnego, poziomu intensywności nakładów jako kryterium rejonizacji nadleśnictw, przemian w strukturze przestrzennej powierzchni leśnej w Polsce, zasad planowania lesistości optymalnej, teoretycznych i metodycznych podstaw ekonomicznej oceny gatunków leśnych oraz wiele innych. Jest autorem lub współautorem ponad 200 publikacji, w tym kilkunastu skryptów, podręczników i wydawnictw książkowych o podstawowym znaczeniu dla rozwoju ekonomiki leśnictwa. Do najważniejszych pozycji można zaliczyć wydawnictwa książkowe: „Empiryczne badania ekonomiczne w Lasach Doświadczalnych SGGW w Rogowie” (1968), „Zapas i przyrost drzewostanów w rachunku ekonomicznym” (1972), „Efekty i efektywność gospodarki leśnej” (1975), „Dziedzictwo leśne Polski i świata” (1994) oraz opracowany wspólnie z prof. M. Podgórskim podręcznik akademicki – „Zarys ekonomiki leśnictwa” (1978). Owocem działalności prof. T. Marszałka, prowadzonej już po przejściu na emeryturę, jest opublikowanie w latach 1995-2000 na łamach leśnych czasopism artykułów poświęconych aktualnym problemom gospodarstwa leśnego i reprezentowanych m.in. przez następujące tytuły: „Relacja między polityką leśną a polityką ekologiczną”, „Główne zadania polityki leśnej oraz metody ich realizacji”, „Las w warunkach gospodarki rynkowej”, „O koncepcji reprivatyzacji i prywatyzacji lasów polskich”, „Przesłanki ekonomiczne nowoczesnego leśnictwa” oraz „Poszukiwanie nowych dróg rozwoju gospodarstwa leśnego”. Jednak najważniejszym osiągnięciem Profesora w ostatnim okresie jest wydanie obszernej i bogato ilustrowanej książki pt.: „O dziedzictwie leśnym Polski i Świata” (1997) oraz drugiej zaktualizowanej i rozszerzonej wersji tej książki pt.: „Nasze dziedzictwo leśne” (1999) wydanej dzięki pomocy Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Profesor T. Marszałek został wyróżniony przez Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki nagrodami indywidualnymi i zespołowymi I i II stopnia. Otrzymał również odznaczenia państwowe, resortowe i honorowe, m.in. tytuł honorowy „Zasłużony Nauczyciel”, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Złoty Krzyż Zasługi, Medal Komisji Edukacji Narodowej, Odznakę Tysiąclecia Państwa Polskiego, Złotą Odznakę Honorową PTL, Odznakę „Zasłużony dla Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego”, Medal „Zasłużony dla Instytutu Badawczego Leśnictwa”, Złotą Odznakę Honorową Solid, Złotą Odznakę Honorową „Za Zasługi dla SGGW-AR”, Srebrną Odznakę Honorową NOT.

Prof. dr hab. T. Marszałek był redaktorem naczelnym „Sylwana” w latach 1985-1991.

Śp. Profesor T. Marszałek niestrudzenie głosił tezę, że lasy, podobnie jak powietrze i woda, są wspólnym i niezastąpionym dobrem wszystkich mieszkańców naszego kraju. Są częścią naszego majątku narodowego. Są naszym dziedzictwem. Dlatego też podstawowym obowiązkiem każdego pokolenia jest troska o stan lasu i należyta gospodarkę leśną, aby móc przekazać następnemu pokoleniu lasy w nieuszczerplonym stanie. Stan naszych lasów zależy bowiem w równym stopniu zarówno od fachowości polskich leśników, jak i każdego mieszkańca-

ca kraju, od jego zachowania się w kontaktach z lasem i gotowości przyjścia z pomocą w sytuacjach, gdy w grę wchodzi dobro ojczystych lasów. Przekazywane z pokolenia na pokolenie hasło: „nie było nas – był las, nie będzie nas – będzie las”, utraciło już, niestety, swoją aktualność. Niezbędne staje się więc przedstawienie społeczeństwu prawdy o lasach. Równie niezbędne staje się ugruntowanie w świadomości społeczeństwa odwiecznej prawdy, że z lasem jest podobnie jak ze zdrowiem. Zdrowie nie jest wszystkim, ale bez zdrowia wszystko jest niczym. Propagując tę ideę uwielbiał las, przyrodę, słońce. Przebywając na leczeniu w sanatorium spędzał ranne godziny nad morzem podziwiając wschody słońca.

Szczególny dług wdzięczności wobec Śp. Profesora T. Marszałka mają jednak Jego uczniowie i współpracownicy. Pełniąc funkcję profesora wykształcił 12 doktorów nauk leśnych, zrecenzował 45 rozpraw doktorskich, a także był autorem 16 ocen całokształtu dorobku naukowego kandydatów do tytułu profesorskiego.

My, Jego uczniowie, możemy powiedzieć, że był człowiekiem wielkiego umysłu i wielkiego serca. Był, ciągle jest, naszym Mistrzem i Nauczycielem w pełnym tego słowa znaczeniu. Jednocześnie był to człowiek niezwykle wymagający, także w stosunku do siebie samego. Cierpliwość i wytrwałość to cechy, które pragnął wpoić nam, Jego uczniom i współpracownikom. Pod tym względem, i jak na Mistrza przystało, uczył nas swoim przykładem. Zostawił nam wszystkim pięknie napisane artykuły, rozprawy, skrypty, podręczniki i książki traktujące o sprawach ważnych, istotnych zarówno dla leśników, jak i w szerszym wymiarze społecznym. Śp. Profesor był przy tym człowiekiem niezwykle pogodnym i uczynnym. Miał nieograniczoną cierpliwość. Swoich uczniów i współpracowników traktował wręcz po ojcowsku, często powtarzając, że sprawy osobiste są dla każdego człowieka najważniejsze. Żegnając Śp. Profesora pragniemy podziękować Mu za wszystko co zrobił dla nas, Jego uczniów i członków Zespołu, którym dane było z Nim współpracować i dla tych, którzy przychodzili do Niego w potrzebie. Dziękujemy za lata wspólnej pracy, za wieloletnie kierowanie naszym Zespołem. W tym co robimy dzisiaj i co będziemy robić jutro zawsze będzie jakaś cząstka Jego osobowości, przykładu i nauki.

Lech Płotkowski
wraz z gronem wychowanków
i współpracowników z byłej Katedry
Ekonomiki Leśnictwa SGGW